

Jaarplan 2025

Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie

Samen op weg naar aardgasvrije wijken, buurten en dorpskernen

19 december 2024

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Kern van NPLW	4
3.	De 3 pijlers van de dienstverleningsstrategie van NPLW	5
4.	Prioriteiten van NPLW	11

1. Inleiding

Voor u ligt het Jaarplan 2025 van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Dit jaarplan geeft een overzicht van de plannen, prioriteiten en werkzaamheden in 2025, binnen de beschikbare capaciteit en middelen.

NPLW maakt dit jaarplan in de wetenschap dat Rijk en regio in 2025 zoeken naar meer samenwerking en samenhang tussen de verschillende losse onderdelen van de energieketen. Totdat er meer duidelijk is, zet NPLW haar eigen koers door. De focus is en blijft het ondersteunen van gemeenten in de warmtetransitie met uitleg, praktische voorbeelden en hulpmiddelen. Ook onderzoekt NPLW in 2025 op basis van theorie en praktijk hoe de lokale warmtetransitie beter kan aansluiten op de lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen in het decentrale energiesysteem.

3 Verschillende documenten vormen de basis voor dit jaarplan en de daarin gemaakte keuzes:

- het Meerjarenprogrammavoorbeeld NPLW 2023-2025;
- de Lokale Warmtetransitie in Beeld 2024;
- de Monitor Proeftuinen in Beeld 2024;
- de notitie Rode Draden Bestuurlijke Doe Ateliers 2024;
- de Signalennotitie 2024;
- het Advies NPLW ondersteuning doelgroepen (23 mei 2024);
- lopende activiteiten uit de Uitvoeringsagenda NPLW 2024.

Het NPLW is een interbestuurlijk programma van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO). Zij zijn de opdrachtgevers van het NPLW.

2. Kern van NPLW

Ambitie (landelijk)

Gemeenten pakken de regie in de lokale warmtetransitie en verduurzamen vóór 2030 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen of maken deze aardgasvrij.

Doel NPLW

Het NPLW ondersteunt gemeenten op zo'n manier dat zij hun regierol in de lokale warmtetransitie beter kunnen vervullen.

Regierol gemeenten

- Gemeenten hebben de regie in de uitvoering van de lokale warmtetransitie.
- Dat betekent dat gemeenten met een gebiedsgerichte aanpak richting geven aan de manier waarop de doelstellingen uit het Klimaatakkoord (2019) en de Klimaatwet worden bereikt.
- Gemeenten ontwikkelen hiervoor beleidsplannen, voeren deze plannen uit en monitoren de uitvoering. In 2025 is het belangrijkste plan het concept-Warmteprogramma, in lijn met het Klimaatakkoord, Wet gemeentelijk instrumentarium warmte (Wgiw), Wet collectieve warmte (Wcw) en Omgevingswet.
- Bij het maken en uitvoeren van deze plannen werken gemeenten nauw samen met lokale, regionale, provinciale en nationale stakeholders. Dat zijn onder meer bewoners, ondernemers, installateurs, woningcorporaties, netbeheerders, waterschappen en provincie.

Doelgroep

Gemeenten zijn de primaire doelgroep van het NPLW. Daarnaast richt het NPLW zich op het bevorderen van de samenwerking tussen gemeenten en hun relevante partners in de uitvoering van de lokale warmtetransitie.

Dienstverleningsstrategie

De 3 pijlers van de dienstverlening van het NPLW zijn:

- **signaleren en agenderen** van kansen en belemmeringen bij uitvoering en beleid;
- **ondersteunen en informeren** van gemeenten met kennis en handelingsperspectief;
- **verbinden** van gemeenten en andere stakeholders.

Het NPLW is een dienstverlenende organisatie, maar géén uitvoeringsorganisatie. NPLW heeft geen capaciteit om gemeenten individueel te ondersteunen bij de uitvoering van hun warmtetransitie.

Inhoudelijke prioritering

In lijn met het narratief van de lokale warmtetransitie geeft NPLW prioriteit aan 3 inhoudelijke thema's:

- isolatie en energiearmoede;
- warmtepompen;
- warmtenetten.

Verder draagt NPLW bij aan 2 procesthema's gericht op de regierol van gemeenten:

- planvorming voor de gebiedsgerichte aanpak;
- monitoring van de lokale warmtetransitie.

De missie van het NPLW:

Samen op weg naar aardgasvrije wijken, buurten en dorpskernen.

3. De 3 pijlers van de dienstverleningsstrategie NPLW

1. Signaleren en agenderen

NPLW haalt kansen en belemmeringen in de lokale warmtetransitie op door gesprekken met gemeenten, samenwerkingspartners en opdrachtgevers. Deze signalen analyseert het NPLW en bespreekt ze met gemeenten, de opdrachtgevers en andere belanghebbenden in de warmtetransitie. Hiermee willen we hen inspireren en aanzetten tot handelen. Zo bieden we een beter beeld van wat nodig is om uitvoering te geven aan de doelstelling voor 2030.

Doel

NPLW, gemeenten en stakeholders krijgen op basis van de opgehaalde kansen en belemmeringen een beter beeld van wat en zij en anderen te doen hebben om te komen tot het behalen van de doelstellingen van de warmtetransitie. Vervolgens kunnen ze daar naar handelen.

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

Accounthouders regio/gemeenten/proeftuinen Uit een extern onderzoek van NPLW onder gemeenten naar het verbeteren van haar dienstverlening, blijkt dat de 'eigen' accounthouder bij NPLW zeer hoog scoort. Gemeenten waarderen een persoonlijk aanspreekpunt, de aandacht die ze van de accounthouder krijgen en de directe link met landelijke ontwikkelingen. Daarom zijn bijna alle medewerkers van NPLW naast hun inhoudelijk expertrol ook accounthouder voor ongeveer 10 tot 15 gemeenten. Zij bezoeken de gemeenten binnen hun NPLW-regio en de proeftuinen minimaal eenmaal per jaar op locatie. En spreken hen regelmatig telefonisch, online of op regionale of landelijke bijeenkomsten.

In deze gesprekken attenderen de accounthouders gemeenten op landelijke ontwikkelingen en goede voorbeelden elders. Ook halen zij kansen en belemmeringen bij de gemeenten op en agenderen deze bij de opdrachtgevers of samenwerkende partijen.

De accounthouders werken nauw samen met de 30 regiocoördinatoren warmte. Deze regiocoördinatoren sluiten aan bij de 30 RES-regio's en worden onder andere betaald uit de SpUk-regeling Regiostructuur. Deze regeling valt onder het ministerie van VRO. NPLW zorgt samen met gemeenten voor de uitvoering van de regeling. De regiocoördinatoren warmte signaleren en agenderen wat er in de regio speelt en kijken samen met gemeenten en andere partijen hoe de SpUk-middelen het beste kunnen worden ingezet. Deze inzet is vaak gericht op meer locatie specifieke ondersteuning of expertise dan wat NPLW kan leveren. De regionale samenwerking in de warmtetransitie wordt hiermee versterkt.

Monitoringsrapporten (Lokale Warmtetransitie in Beeld)

In 2024 heeft CE Delft op verzoek van de opdrachtgevers van NPLW onderzocht hoe de voortgang in het behalen van de doelstellingen uit het klimaatakkoord kan worden gemonitord. Zodat je precies kunt zien hoeveel van de voorgenomen woningen en andere gebouwen een gemeente heeft verduurzaamd of aardgasvrij gemaakt. De voorstellen die CE Delft hiervoor heeft gedaan, hangen samen met de ontwikkelingen van de Warmteprogramma's en de manier waarop gemeenten de regie nemen in de warmtetransitie. Eind 2024 heeft het NPLW in overleg met het Interbestuurlijk Management Team (IMT) besloten de voorstellen vooralsnog niet verder uit te werken.

Wel zal het NPLW bij medewerkers van 100 gemeenten een meer kwalitatief beeld ophalen waar gemeenten mee bezig zijn en welke signalen en ondersteuningsbehoefte zij hebben: de Lokale Warmtetransitie in Beeld (LWiB). In oktober wordt het LWiB 2025 openbaar, net als de bijbehorende Signaleringsnotitie. Het monitorrapport en de signaleringsnotitie zijn input voor interbestuurlijke gesprekken over de voortgang van de lokale warmtetransitie en wat van wie nodig is om tot versnelling te komen.

Uitvoeringsoverleg Klimaatbeleid Gebouwde Omgeving en Samenwerkingstafel Lokale Warmtetransitie

Het Uitvoeringsoverleg Klimaatbeleid Gebouwde Omgeving (UGO) vormt de brug tussen het beleid en alle partijen die actief zijn in de uitvoering van de energietransitie. Dit uitvoeringsoverleg is verdeeld over de belangrijkste sectoren binnen de gebouwde omgeving die elk een eigen overleg (samenwerkingstafel) organiseren. Dit zijn:

- lokale warmtetransitie;
- koopwoningen (betreft ca. 60% van de woningen);
- huurwoningen (zowel de sociale als particuliere huurwoningen);
- utiliteitsgebouwen (inclusief bedrijventerreinen);
- bron en systeem (duurzame bronnen voor de energietransitie en de aanpassingen van het energiesysteem daarbij).

6 De directeur van het NPLW is voorzitter van de Samenwerkingstafel Lokale Warmtetransitie. Hieraan nemen deel; BouwendNL, VNG, NetbeheerNL, Aedes, EnergieNL, NVDE, Ministerie KGG, TechniekNL, Platform Duurzame Huisvesting en het Ministerie VRO. Vanuit haar rol als voorzitter neemt zij ook deel aan de regietafel met alle voorzitters van de samenwerkingstafels. In deze overleggen agendeert het NPLW de belangrijkste signalen, kansen en belemmeringen voor de warmtetransitie en bespreekt wat nodig is om uitvoering te geven aan de doelstelling voor 2030.

Thematafels

Het NPLW organiseert of neemt maandelijks deel aan inhoudelijke thematafels. Hierin vindt afstemming plaats over lopende activiteiten en signalen. De thematafels bieden NPLW de mogelijkheid invulling te geven aan haar rol als kennismakelaar. De verschillende samenwerkingspartners stemmen in dit overleg hun aanbod goed af op de vraag van gemeenten naar kennis en ervaringen op dat specifieke onderwerp.

Het NPLW coördineert en neemt deel aan de volgende thematafels:

- **Warmtenetten (WAUW)**
Coördinatie samen met TKI UE/Uptempo!,
Samenwerkingspartners: ministerie KGG, ministerie VRO, VNG, P31, SWN, NWN, EnergieSamen en EBN.
- **Isolatie en Energiearmoede (OPTIE)**
Samenwerkingspartners: ministerie VRO, VNG, IPO, SZW, Platform31, TNO, RVO, City Deal, Milieu Centraal en Participatie Coalitie. In deze coalitie zitten de klimaatstichting HIER, Natuur- en milieufederaties, Energie Samen, Buurkracht en LSA bewoners.
- **All-Electric partnertafel (in oprichting)**
Samenwerkingspartners: ministerie KGG, ministerie VRO, VNG, IPO, RVO, Stroomversnelling, Milieu Centraal, Netbeheer NL, EnergieSamen, NVDE, P31, Stichting Warmtepompen en TDI500.

NPLW sluit aan bij andere thematafels, zoals o.a.

- **Verbetering informatievoorziening energietransitie**
Samenwerkingspartners: RVO, CBS, Kadaster, ministerie VRO, ministerie KGG, VNG, IPO, NPRES en Netbeheer NL.
- **Participatie Energie**
Samenwerkingspartners: Duurzaam Door, Energie Samen, LSA Bewoners, Natuur- en milieufederaties, Nationaal Klimaat Platform, ministeries KGG en VRO, HIER, NPRES, Leren voor Morgen, Spectrum Elan, Klimaatverbond en VNG.

2. Informeren en ondersteunen

Als kennismakelaar onderzoekt NPLW of er partijen zijn die inspelen op de informatie-behoefte van gemeenten in de lokale warmtetransitie of dat NPLW zelf in deze behoefte kan voorzien. We delen gevraagd en ongevraagd kennis en handelingsperspectief via de website, nieuwsbrief, helpdesk, webinars, handreikingen, sociale media, bijeenkomsten, de regiostructuur en accounthouders. De website, de accounthouders en de helpdesk van het NPLW vormen samen het loket waar gemeenten terecht kunnen voor alle relevante informatie over de warmtetransitie.

Doel

Gemeenten weten beter wat er speelt en krijgen inspiratie en handelingsperspectief om die kennis toe te passen. Hiermee geeft het NPLW invulling aan de 1-loket functie in de lokale warmtetransitie.

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

Website

Eind 2024 heeft het NPLW haar nieuwe website gelanceerd. De redactie breidt deze in 2025 uit met een paar nieuwe functionaliteiten: er komen kenniskaarten waarmee gemeenten makkelijker informatie en specifieke kennis over andere gemeenten kunnen vinden. Via de bijbehorende praktijkvoorbeelden kunnen bezoekers contact opnemen met de betreffende gemeenten: matchmaking. Dit is een groeimodel dat NPLW gedurende 2025 verder ontwikkelt op basis van eigen data (CMS en CRM) en data van derden. Op de website zetten we daarnaast meer in op gebruik van explainer-video's en animaties.

Nieuwsbrief

In 2025 brengt NPLW weer 10 maal een nieuwsbrief uit. Deze ontwikkelen we in het tweede kwartaal door naar een nieuwsbrief 'on demand'.

Nieuwsbriefabonnees kunnen aangeven of ze tussentijds informatie over specifieke onderwerpen willen ontvangen, bijvoorbeeld over wetgeving, subsidies of bijeenkomsten.

LinkedIn

Posts op LinkedIn dragen onder andere bij aan de traffic naar onze website. In 2025 zetten we het beleid voort waarbij we specifieke bijeenkomsten bij bepaalde doelgroepen onder de aandacht brengen via social advertising. Zo genereren we de juiste aanmeldingen. Eind 2024 had NPLW 5000 volgers op LinkedIn. Dit aantal willen we in 2025 met 1000 verhogen.

Podcast

Voor de podcast Expeditie Energie dragen we in overleg met VRO weer nieuwe thema's en sprekers aan. En via onze communicatiemiddelen brengen we de podcast onder de aandacht bij potentiële luisteraars.

Praktijkverhalen

Praktijkverhalen bieden gemeenten kennis en handelingsperspectief. Gericht en verdeeld over de 3 hoofdthema's en de 2 procesthema's willen hier in 2025 30 praktijkverhalen opleveren.

Helpdesk

De NPLW-helpdesk draagt bij aan het vervullen van de kennis- en informatiebehoefte van gemeenten en biedt ze een handelingsperspectief. Gemeenten kunnen hun vragen over de warmtetransitie via een mail stellen bij een centraal loket en ontvangen binnen 5 werkdagen een kwalitatief en inhoudelijk geborgd antwoord. We registreren verschillende informatie over de vragen en antwoorden. Dit resulteert in rapportages die van belang zijn voor de FAQ's op de website, voor onze halfjaarlijkse monitoring en die een signaalfunctie hebben voor beleid en uitvoering. Het biedt NPLW inzicht in waar de behoefte van de doelgroep ligt en hoe daarin kan worden voorzien.

De 3 pijlers van de dienstverleningsstrategie NPLW

20 online-themabijeenkomsten (webinars)

Met online-bijeenkomsten (webinars) informeren we gemeenten over voor hen relevante onderwerpen en thema's. Dit doen wij samen met experts van samenwerkingspartners of onze opdrachtgevers. In 2025 stemmen we de planning waar mogelijk af met de thema's in het ondersteuningsaanbod warmteprogramma.

Webinars in 2025:

- Monitoringsresultaten, signalen en opvolging
- Inzichten delen lokale ondersteuningsstructuur voor all-electric wijken
- Resultaten demoproject hybride warmtepompen; netimpact, CO2 en betaalbaarheid
- Ontwikkeling publieke warmtebedrijven
- Basiskennis kengetallen en gebruik buca template
- Financiële impact van deelname gemeente aan warmtenet
- Utiliteit in het warmteprogramma
- Vervolgfinanciering voor woningeigenaren
- Hoe monitor je als gemeente de voortgang lokale warmtetransitie
- Isolatie: 3 webinars, inhoud nog nader te bepalen
- Isolatie en energiearmoede
- Vastleggen wijkkeuzes uit warmteprogramma bij woningcorporaties, netbeheerders en warmtegemeenschappen
- Toelichting Startanalyse lokale verrijking
- Toelichting voor gemeenten: rekentool voor bewoners - afstemming met MilieuCentraal
- Groen gas (in overleg met opdrachtgevers)

Vragenuurtjes (online)

Om gemeenten handelingsperspectief te bieden, organiseert NPLW in 2025 online vragenuurtjes over verschillende onderwerpen. In 2024 zijn we hiermee succesvol gestart, met vragenuurtjes over het warmteprogramma en het uitvoeringsprogramma. In 2025 organiseert NPLW in samenwerking met VNG en ministerie VRO online vragenuurtjes over de Wcw, isolatie, utiliteit en communicatie & participatie,

3. Verbinden

NPLW brengt gemeenten en stakeholders bijeen om kennis en ervaringen te delen. Dat doen we op regionaal en landelijk niveau. Zo stimuleren we deelnemers om meer van elkaar te leren en beter samen te werken.

Doel

Gemeenten en stakeholders fysiek of digitaal bijeenbrengen om kennis én ervaringen uit de uitvoering te delen. Zo stimuleren we dat mensen meer van elkaar leren en beter samenwerken.

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

2 tot 4 NPLW regiobijeenkomsten (ambtelijk en bestuurlijk)

De NPLW-regiostructuur stimuleert de regionale samenwerking in de warmtetransitie. Voor de regiocoördinatoren warmte organiseert NPLW in 2025 één landelijke netwerkbijeenkomst en enkele online-bijeenkomsten waarbij kennisuitwisseling tussen de regio's, het NPLW en haar opdrachtgevers centraal staat. Geld voor deze bijeenkomsten komt uit de beschikbare SpUk-middelen.

4 koploperbijeenkomsten (ambtelijk en bestuurlijk)

Gemeenten met een proeftuin aardgasvrije wijk vormen voor NPLW een voorhoede waarvan we kunnen leren, signalen kunnen oppakken en agenderen. De bijeenkomsten zijn sinds 2024 ook toegankelijk voor andere gemeenten die vooroplopen in het realiseren van de lokale warmtetransitie. We noemen beide groepen de 'koplopergemeenten'. Voor zowel de bestuurders als de projectleiders van deze gemeenten én voor onze opdrachtgevers organiseren we in 2025 2 aparte, fysieke bijeenkomsten.

109 bijeenkomsten voor Ondersteuningsprogramma Warmteprogramma

Voor 2025 hebben we voor gemeenten een ondersteuningsaanbod Warmteprogramma ontwikkeld. Hiervoor organiseren we voor 13 regio's 6 fysieke en 5 online-bijeenkomsten. Voor wethouders organiseren we voor ieder van de 13 regio's in de maanden februari en juni 2 fysieke bijeenkomsten.

28 thematische Leerkringen

In leerkringen wisselen gemeenteambtenaren uit verschillende gemeenten voor een bepaald thema kennis en ervaringen uit met experts. Waar gaat het goed, waar lopen we tegenaan en welke stappen en bouwstenen kunnen we andere startende gemeenten meegeven? Hiermee verbeteren we aan de hand van ingebrachte casuïstiek de bestaande werkpraktijken, signaleren we knelpunten agenderen deze of lossen deze op.

In 2025 organiseert NPLW onderstaande leerkringen:

- 'Actietraject ontzorging all-electric', samen met Doetank Publieke Ontzorging
- Isoleren en energiearmoede
- ZLT-warmtenetten, samen met TKY en RVO)
- Coöperatieve warmtenetten, met Energie Samen
- Communicatie en participatie
- Keuzes maken in het warmteprogramma door gemeenten en woningcorporaties

Landelijke congressen

1 congres

In het najaar van 2025 organiseert NPLW weer samen met NP RES een groot, landelijk congres. Het congres is voor iedereen die betrokken is bij de energie- en warmtetransitie, zoals ambtenaren en bestuurders, woningcorporaties, energiecoöperaties, netbeheerders, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en wetenschappers. Dit drukbezochte evenement (circa 1200 deelnemers in 2024) biedt gemeenten de mogelijkheid om onderlinge samenwerking en kennisuitwisseling te bevorderen, ongeacht het stadium van de warmtetransitie waarin zij zich bevinden.

3 mini-congressen

Deze kleinere bijeenkomsten hebben niet alleen een informatief, maar ook een actief karakter. Na het grote succes van het mini-congres 'Impulsdag Warmtenetten' van voorjaar 2024 gaan we dit in voorjaar 2025 herhalen voor 3 thema's: Mini-warmtenetten, Isoleren en Ontzorgingsaanbod voor all-electric wijken. Het NPLW onderhoudt een agenda op de website waar gemeenten de bijeenkomsten van het NPLW - en van andere organisatoren - makkelijk kunnen vinden en zich hiervoor kunnen aanmelden.

4. Prioriteiten van NPLW

1. Planvorming voor gebiedsgerichte aanpak

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

Ondersteuningsaanbod Warmteprogramma

In het Klimaatakkoord staat dat gemeenten een regierol vervullen in de warmtetransitie. In dat akkoord is ook een planproces opgenomen: "In het warmteprogramma benoemen gemeenten wanneer welke gebieden van het aardgas gaan. Is dit op korte termijn, dan wordt ook het voorkeurs warmtealternatief benoemd. Samen met bewoners en partners wordt dit voor een gebied verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Deze regiorol is verder uitgewerkt in de Wgiw en Wcw." Het ontwikkelt belangrijke kennisproducten voor het versterken van de regierol van gemeenten. In 2023 was dat onder meer de handreiking Uitvoeringsplan, in 2024 de handreiking Warmteprogramma.

Voor 2025 heeft NPLW een ondersteuningsaanbod Warmteprogramma ontwikkeld voor gemeenten, dat gedurende het jaar wordt uitgerold. Hiermee begeleiden we gemeenten stapsgewijs in het opstellen van een concept-warmteprogramma dat eind 2025 gereed is. De WarmteTransitieMakers voeren dit aanbod uit.

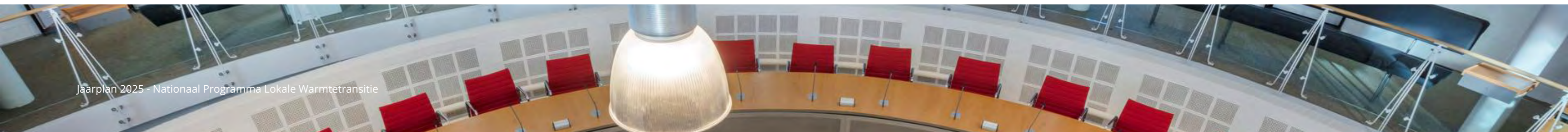
We bieden het ondersteuningsaanbod aan op 13 landelijke locaties, verspreid over de provincies. Tot en met oktober zijn er 6 fysieke bijeenkomsten van een dagdeel en 5 digitale leerkringen. Tijdens deze bijeenkomsten structureren we het proces, geven we inzicht in de keuzes die gemaakt moeten worden en bieden we verdieping op specifieke onderwerpen.

Denk aan onderwerpen als wijkkeuze, technische voorkeursalternatieven, wet- en regelgeving, financiering en participatie. Ook komen onderwerpen aan bod als de beoordelingsplicht van de milieueffectrapportage (mer) en het gebruik van de PBL Startanalyse.

Door een combinatie van bijeenkomsten en huiswerkopdrachten werken gemeenten samen gestructureerd aan hun eigen warmteprogramma. Ook nodigen we regelmatig samenwerkingspartners uit om mee te werken, zoals netbeheerders en woningcorporaties.

Voor wethouders organiseren we in de maanden februari en juni 2 fysieke bijeenkomsten. Daarin krijgen zij informatie over wat er op gemeenten afkomt in relatie tot het warmteprogramma, hoe de procedure eruitziet en de rol van het college daarin.

Tot slot actualiseren we waar nodig de handreiking Warmteprogramma zodra de Wgiw van kracht wordt. Dat geldt ook voor de handreiking Uitvoeringsplan.

2. Monitoring voortgang lokale warmtetransitie Lokale Warmtetransitie in Beeld

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

Zoals we onder 'signaleren en agenderen' hebben aangegeven, stelt NPLW de derde Lokale Warmtetransitie in Beeld (LWiB) op.

Handreiking Monitor Lokale Warmtetransitie

Daarnaast ontwikkelen we een handreiking Monitor lokale warmtetransitie. Daarmee kunnen gemeenten op uniforme wijze hun eigen lokale activiteiten voor de warmtetransitie beter monitoren én zichzelf vergelijken met andere gemeenten.

3. Gebiedsgerichte aanpak Isolatie & energiearmoede

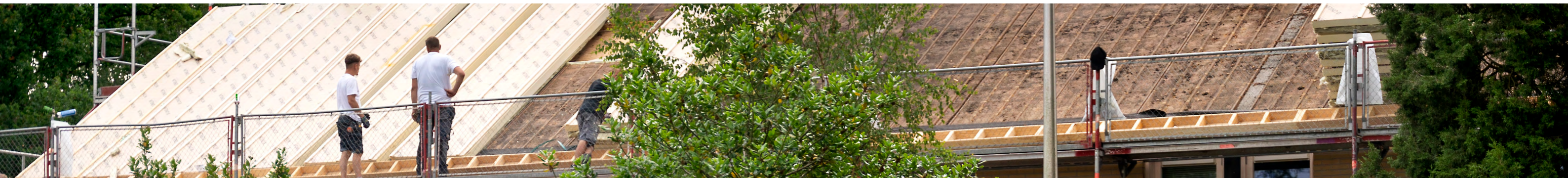
De gebiedsgerichte aanpak Isolatie & energiearmoede is gericht op het versterken van de uitvoering van de gemeentelijke regierol op dit thema. Het streven is dat gemeenten op tijd toegang hebben tot de juiste en correcte kennis om hen te ondersteunen bij deze opgave. Zo kunnen zij ervoor zorgen dat in hun gemeenten zoveel mogelijk woningen worden geïsoleerd. Isolatie is namelijk een laagdrempelige stap tot energiebesparing en verduurzaming van een woning of gebouw. Daarmee vormt isolatie de basis voor aansluiting op de door de gemeente gekozen warmteoplossing: warmtenet, all-electric wijk of een aardgasvrijready variant. Doel is om gemeenten te ondersteunen bij het uitvoeren van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) vanuit het ministerie van VRO. Bij deze ondersteuning ligt de nadruk op NIP-lijnen 1 (lokale aanpak koopwoningen) en 4 (energiearmoede). In deze lijnen is de regierol van gemeenten het meest duidelijk én het gaat om een lokale aanpak. Het betreft het isoleren van 750.000 koopwoningen met slechte energielabels en het terugdringen van energiearmoede.

Eind 2024 is NPLW gestart met het uitwerken van de verschillende stappen die een gemeenteambtenaar kan nemen op een bepaald thema. Van aanvragen van subsidies, isolatie, financiering en opschalingsmogelijkheden tot de concrete uitvoering. Per stap inventariseren we wat de opgehaalde inzichten, kennisbehoeften of weerstanden zijn bij gemeenten. Zo kunnen onze samenwerkingspartners of NPLW de nog ontbrekende kennis en handelingsperspectief kan ontwikkelen. Afstemming over de kennisproducten en activiteiten voor 2025 en het bespreken van gesignaleerde knelpunten vindt plaats aan de thematafel OPTIE (Opgave Team Isolatie en Energiearmoede) met onze samenwerkingspartners.

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

NPLW houdt online vragenuren waarin steeds een thema binnen strategisch isoleren centraal staat. Themabijeenkomsten, webinars, handreikingen en andere kennisproducten gaan onder andere over de volgende onderwerpen:

- Handelingsperspectief bij natuur inclusief isoleren;
- Versnelling isolatieopgave huidige aanvragen SpUk NIP LAI 1e Tranche en 2e Tranche;
- Inzet stimuleren en invullen aanvragen NIP LAI 3e Tranche;
- De standaard- en streefwaarden voor isolatie uitgelegd;
- Handelingsperspectief hoe om te gaan met AVG bij isolatie en energiebesparing;
- Energiecoöperaties en isolatie in het uitvoeringsplan;
- Samenwerking met woningcorporaties, onder andere bij energiearmoede;
- Koude, koeling, hittestress en ventileren;
- Verkenning handvatten omgevingsdiensten soortenmanagementplannen;
- Biobased isoleren.

4. Warmtenetten

De ambitie van het Rijk is om in 2030 500.000 nieuwe aansluitingen op warmtenetten te realiseren in de bestaande bouw, oplopend naar circa 2,6 miljoen aansluitingen in 2050 (PVGGO, 2022). Om deze groei daadwerkelijk te faciliteren, werkt het Rijk aan nieuwe wetgeving: de Wet collectieve warmte (Wcw). In deze wet krijgen gemeenten een cruciale rol, binnen een nieuwe marktordening. Daarnaast biedt het Rijk steeds meer instrumenten (beleidsmatig, juridisch en financieel) met als doel om het handelingsperspectief en de sturingsmogelijkheden van gemeenten te vergroten.

Gemeenten zien de potentie van warmtenetten, maar vinden het ontwikkelen van warmtenetten ingewikkeld. Gemeenten hebben behoefte aan duidelijkheid over kaders en versterkend rijksbeleid. Businesscases voor warmtenetten onder de huidige condities zijn moeilijk sluitend te krijgen. Dat komt onder meer door koppeling van de aardgasprijs aan de warmteprijs, rendementseisen van warmtebedrijven en aanlegkosten) Om de ambitie op het gebied van warmtenetten te verwezenlijken, is het noodzakelijk dat het Rijk gemeenten adequaat ondersteunt bij het realiseren van lokale en bovenlokale warmtenetten en het invullen van hun regierol.

Met de komst van de Wcw krijgen gemeenten duidelijkheid over de manier waarop zij regie kunnen voeren op collectieve warmte. Dit roept bij gemeenten ook veel vragen op. Bijvoorbeeld welke afweging maak ik bij het wel of niet oprichten van een warmtebedrijf? Hoe kom ik tot een ideale warmtekavel? Dit zijn precies de vragen waarop NPLW gemeenten kennis en handelingsperspectief wil bieden.

Binnen het thema Warmtenetten wil NPLW gemeenten ondersteunen en faciliteren bij het planmatig regisseren en programmeren van gebieden, wijken, dorpen en buurten. Zodat gemeenten overgaan tot het ontwikkelen van kleinschalige en grootschalige warmte- en koudnetten en warmtebedrijven.

NPLW wil een samenhangend, ondersteuningsaanbod ontwikkelen voor gemeenten in samenwerking met partners die aan warmte- en koudnetten werken. Dit wordt een vraaggericht, landelijk ondersteuningsaanbod en wordt besproken op de thematafel WAUW. Deelnemers zijn KGG, VRO, VNG, IPO, SWN, EnergieSamen, NWN, P31, TKI UE, Uptempo!.

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

- Ondersteuning voor gemeenteambtenaren over de rol van gemeenten in de Wcw en de Wgiw. Met leerkringen, spreekuren en actuele informatie op onze website. Er komt een handreiking over hoe gemeenten invulling kunnen geven aan kavelsystematiek, evenals een handreiking over de ontwikkeling van publieke warmtebedrijven. NPLW maakt verder een stappenplan voor het realiseren van warmtenetten per fase, inclusief financiële kennisproducten zoals een business case template en uitbreiding van de set met kengetallen. Tenslotte zorgen we voor doorontwikkeling van de Warmteprojectentool.
- Organiseren van diverse thematische bijeenkomsten, onder andere over aquathermie en geothermie. Ook komt er een overzicht van de benodigde vergunningen voor elke warmtebron en hulpmiddelen. We actualiseren de bestaande handreikingen en factsheets over aquathermie en geothermie. In samenwerking met NP RES maken we voor bestuurders een richtinggevende samenvatting en afwegingskader warmtebronnen.
- Voor raadsleden en wethouders komt er een compact informatieproduct over de scope van warmtenetten met aandacht voor verschillende soorten warmtenetten.
- De leerkring ZLT-netten voor gemeenten in samenwerking met TKI en RVO zetten we door en we ontsluiten de opgedane kennis.
- Met Energie Samen start NPLW een leerkring met ambtenaren en energiecoöperaties, waaruit kennisproducten zullen voortkomen.

- Informatie over en goede voorbeelden van bewonersparticipatie bij de ontwikkeling van warmtenetten ontsluiten we en bundelen we in een kennisdossier op onze website.
- Op basis van nieuwe ontwikkelingen en kennisbehoeften maken we diverse factsheets en kennisproducten over onder meer WKO, koeling, tapwater, opslag, nieuwbouw als startmotor voor bestaande bouw en lokale bronnen.

5. Gebiedsgerichte aanpak Warmtepompen

Op bepaalde plekken zijn warmtenetten niet mogelijk. Dit kan zijn omdat er een lage gebouwdichtheid is, waardoor de businesscase niet rendabel blijkt of omdat er geen bruikbare warmtebronnen in de buurt zijn. Gemeenten voeren nu nog nauwelijks regie in wijken waar een all-electric eindoplossing is voorzien. NPLW wil gemeenten binnen het thema gebiedsgerichte aanpak Warmtepompen ondersteunen bij een collectieve aanpak warmtepompen door kennis en handelingsperspectief te bieden.

Hierdoor stimuleren we gemeenten om de regie te pakken en planmatig aan de slag te gaan in wijken en gebieden (bestaande bouw) waar de komende 10 jaar geen warmtenetten zijn voorzien en hybride of all-electric de (eind)oplossing is.

16 Een factor die bij all-electric oplossingen een belangrijke rol speelt is de beschikbaarheid van capaciteit op het laagspanningsnet. En in het verlengde daarvan samenwerking met de netbeheerder in de collectieve planmatige gebiedsaanpak. Het NPLW wil in overleg met de regio's komend jaar een aantal bovenregionale bijeenkomsten organiseren. Deze vinden plaats in samenspraak en in nauw overleg met de regiocoördinatoren warmte. Tijdens deze bijeenkomsten staan centrale en bovenregionale onderwerpen centraal. Ook kunnen deelnemers ter inspiratie de proeftuinen in de regio bezoeken.

Hybride warmtepompen als tussenoplossing voor duurzame gassen (groen gas en waterstof)

Zijn zowel warmtenetten als volledig elektrische warmtepompen voor de komende 10 jaar nog geen optie, dan is isoleren in combinatie met een hybride warmtepomp een tussentijdse oplossing. In specifieke gebieden kan een hybride warmtepomp in combinatie met isolatie en duurzame gassen de enig mogelijke eindoplossing zijn. De beschikbaarheid van duurzaam gas is echter naar verwachting ook richting 2050 zeer beperkt beschikbaar voor de gebouwde omgeving.

Wat NPLW in 2025 voortzet of gaat doen:

- Maken van een afwegingskader voor gemeenten bij hun wijkkeuze, waar zij warmtepompen goed in meenemen. Dit in aanvulling op het ondersteuningsaanbod Warmteprogramma.
- Daarbij behulpzaam is de inventarisatie die in het eerste kwartaal gereed is: een overzicht van de elektriciteitsvraag van diverse warmtetechnieken in combinatie met warmtepompen. Dat overzicht kunnen gemeenten en regionale netbeheerders ook benutten worden bij samenwerkingsessies over hun plannen en in relatie tot netcongestie, in aanvulling op het ondersteuningsaanbod Warmteprogramma.
- Doorzetten van de bestaande leerkring met 20 gemeenten die werken aan een gebiedsgerichte aanpak all-electric. Knelpunten bespreken en agenderen, ophalen van de geleerde lessen, goede praktijkvoorbeelden delen en opgedane kennis ontsluiten voor alle gemeenten.
- Ontwikkeling van een handreiking over de rol van gemeenten in relatie tot all-electric wijken met verschillende samenwerkingsmogelijkheden, bijvoorbeeld energietoelichtingen, netbeheerders en bedrijven.
- Ontzorging en aanbod richting bewoners. Samen met de Doetank Publieke Ontzorging is NPLW het 'actie traject ontzorging all-electric' gestart. In deze leerkring leren gemeenten een ondersteuningsstructuur te ontwikkelen om particuliere woningeigenaren te helpen hun huis te verduurzamen op weg naar een all-electric warmtepomp. De belangrijkste lessen deelt NPLW in het vierde kwartaal in een webinar en in een samenvattend document.
- Kennisproduct met simulaties van de effecten van warmtepompen op de omgevingskwaliteit. Daarbij gaat het onder meer over hittestress, geluid en de ruimtelijke inpassing van warmtepompen. Met name gemeenten in dichtbebouwde gebieden geven aan behoefte te hebben aan zo'n kennisproduct.

